

внотою і значною вартістю інформації. Врахування цих чинників дозволяє об'єктивно оцінювати інвестиційну діяльність у сільському господарстві. Удосконалення процесу входження зовнішніх інвесторів у сільське господарство за сучасних умов, пов'язане з покращанням ефективності прийняття рішень щодо залучення нових джерел інвестиційних ресурсів власниками господарств, визначенням напрямків співпраці інвесторів і власників землі та майна, а також інформаційною підтримкою і правовим захистом сторін.

Література:

1. Закон України «Про інвестиційну діяльність» № 1560-ХІІ від 18 вересня 1991 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
2. Інвестування : [підруч.] / В.М. Гриньова, В.О. Коюда, Т.І. Лепейко, О.П. Коюда. – К.: Знання, 2008. – 452 с.
3. Лабенко О.М. До питання про сутність понять «інвестування» та «фінансування» / О.М. Лабенко // Агроінком. – 2005. – № 11–12. – С. 64–67
4. Пересада А.А. Проектне фінансування : [підруч.] / Пересада А.А., Майорова Т.В., Ляхова О.О. – К. : КНЕУ, 2005. – 736 с.
5. Федоренко В.Г. Шляхи підвищення ефективності інвестицій в Україні / В.Г. Федоренко – К. : Науковий світ, 2003. - 724 с.

УДК 339.747:339.9:339.747(477)

СВІТОВА ФІНАНСОВА КРИЗА ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПОДОЛАННЯ В УКРАЇНІ

***Чумак В.Д., к.е.н., доцент, Пенделяк О.Г., магістрант
Полтавська державна аграрна академія***

Виявлено чинники кризових явищ, які вплинули на розвиток економіки України. Подано рекомендації щодо зменшення гостроти фінансової кризи та подолання негативних економічних явищ, що виникають внаслідок впливу факторів кризи.

The author reveals the factors of the crisis that affected the economy of Ukraine. The author suggest to reduce the severity of the financial crisis and overcome the negative economic effects that occur as a result of crisis factors.

Постановка проблеми. Світова фінансова криза, що розпочалась у США як криза ринку нерухомості та похідних фінансових інструментів, згідно з принципом глобалізації поширилася по всьому світу, дестабілізувавши і український фінансовий ринок. За останні роки увага науковців зосереджувалась на аналізі причин, факторів, особливостей прояву та шляхів подолання кризи. Та як би довго вони не шукали основну причину кризи, очевидно одне – світова економіка не є досконалою і тому сьогодні ми спостерігаємо наявність фінансової кризи в Україні. Основними її причинами експерти називають надмірно експансивну грошову політику Федеральної резервної системи США, наявність величезного дисбалансу у світовій економіці, зокрема великий профіцит у зовнішній торгівлі Китаю, значний торговельний дефіцит у США, вади системи управління ризиками в інвестиційних банках, недосконалість регулювання фінансових ринків на національному і міжнародному рівнях.

Вважаємо за необхідне детальне дослідження причин кризи та проявів її негативних тенденцій в Україні. Доцільно дати змогу виявити оптимальні напрями та дієві шляхи виходу з кризи, спрямовані як на послаблення негативного впливу кризи, відновлення макроекономічної стабільності, так і на швидке відновлення ділової та інвестиційної активності на підґрунті якісних структурних зрушень в економіці. З огляду на це, подолання фінансової кризи на сьогодні є найбільш дискусійною темою серед науковців, бізнесменів, експертів і політиків, що зумовлює актуальність теми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання фінансово-економічної кризи та шляхи виходу з неї досліджуються у працях Г.О. Багратяна, Т.П. Вахненка, Б.В. Данилишина, В.М. Жупанина, І.Г. Кравченка, Р.С. Лисенка, В.І. Міщенко, С.В. Науменка, О.І. Петрика та інших. Особливість актуальності тематики антикризових досліджень щодо подолання негативного впливу кризових явищ полягає в тому, що від їх ефективності та своєчасності залежить функціонування всіх учасників економіки: домогосподарств, виробників, банків та держави.

Постановка завдання. Основним завданням даного дослідження є аналіз особливостей впливу світової фінансової кризи на економіку країни та розробка шляхів її подолання на українському фінансовому ринку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Україна як незалежна держава більше половини зі своєї двадцятирічної історії потерпає від різного роду криз. Країна вже перенесла одну фінансову кризу у 1998–1999 роках і, починаючи з другої половини 2008 року переживає чергову фінансову кризу. Через загострення світової кризи та припинення надходження в економіку України іноземного капіталу миттєво виявилася проблема відсутності ліквідності для збалансування валютно-фінансових потоків країни [1]. Фахівці МВФ стверджують, що для країн з низьким і середнім рівнями доходів максимально допустимою сумою зовнішнього боргу є величина на рівні 49,7 % ВВП, тоді як вона становить в Україні – 64,0 % ВВП [2].

Нинішня криза в Україні викликана, як і багато інших криз у світі, зростанням кредитів. Якщо в 2004 році їх величина становила 25,7 % ВВП, то вже в 2008 році вона досягла 77,3 % ВВП [3, с. 26]. Кредитний бум в економіці України мав свої структурні особливості, що посилили наслідки кризи. По-перше, це – надзвичайно високі темпи зростання кредитування фізичних осіб, по-друге, збільшення питомої ваги кредитів в іноземній валюті. По-третє, зростання питомої ваги довгострокових кредитів усередині країни при відносно короткострокових зовнішніх позиках банківського сектора.

Для досягнення поставленого завдання систематизовано найбільш типові підходи до визначення причин та особливостей прояву криз. Так, зокрема А. Чухно зазначає, що криза – це складне суспільно-економічне явище, в якому поєднується матеріально-технологічні та соціально-економічні аспекти. Вчений наголошує, що це перша криза нової, інформаційної, постіндустріальної епохи, до якої перейшли розвинуті країни [4, с. 5]. Отже, на його думку, сутністю сучасної кризи є становлення і розвиток інформаційно-технологічного способу виробництва, перетворення інформації та знань у

принципово новий його фактор. За визначенням О. Барановського, «криза – це багатоаспектна категорія, система поглядів на економічну сутність якої перебуває у стані розвитку». При цьому «різноманітність причин та величезні масштаби втрат дають підстави класифікувати кризи як складне багатофакторне явище, котре вимагає системного підходу до його аналізу та попередження» [5, с. 3-4].

Маємо цілком погодитись з думкою академіка В. Згуровського, який стверджує, що під час цієї кризи відбудеться глобальний перерозподіл власності за рахунок скорочення величезних обсягів віртуального капіталу, банкрутства залучених у нього банків, стрімкого падіння основних світових валют. Процес супроводжуватиметься одночасним скуповуванням реальних активів фінансово потужнішими компаніями. Зменшиться світове енергоспоживання і споживання в цілому, що призведе до тимчасового падіння цін на нафту і газ [6, с. 8]. Натомість О. Яременко пов'язує сучасну кризу, перш за все, зі змінами ціннісної спрямованості, в основі чого лежить вплив негативних інституційних тенденцій сучасного глобального розвитку [7, с. 92]. Це дає можливість зробити висновок про наявність кризи суб'єктивності та підвищення рівня конфліктності в економіці.

Проведений аналіз дає підстави стверджувати, що більшість вчених-економістів головною передумовою кризи вважають фінансову лібералізацію, яка супроводжувалась надмірною кредитною експансією. При цьому величезні обсяги кредитів спрямовувалися на придбання цінних паперів і нерухомості, ціна яких перевищувала обґрунтований рівень. Слід погодитися з Я. Столярчук, яка зазначає, що детонатором глобальної економічної кризи було тривале структурне нагромадження у світовій економіці фінансових дисбалансів [8]. Однак за глибиною та масштабами ця криза характеризується структурно-інноваційним характером.

Цілком очевидно, що криза в Україні обумовлена дією низки зовнішніх і внутрішніх факторів, до яких економіка виявилась неготовою. Це пов'язано з незавершеністю окремих важливих процесів ринкової трансформації, вузькістю внутрішнього ринку, надмірною залежністю від зовнішньої кон'юнктури, низьким рівнем економічного суверенітету в умовах прискорених темпів монетизації та рівня доларизації, випереджаючим зростанням фінансового сектора у відриві від реального, а також недосконалою структурою економіки та її надмірною енергоємністю. Високі темпи зростання української економіки протягом тривалого періоду утримувалися за рахунок надходжень із-за кордону. Отже, економіка потрапила у залежність від чистого припливу капіталу. Таким чином, разом зі стрімким зростанням обсягу зовнішнього боргу економіка України почала розвиватися за споживчо-борговою моделлю. Іноземні позики використовувалися на споживчому ринку, а не інвестувалися в економіку.

Для стабілізації ситуації в бюджетній та пенсійній сферах слід передбачити цілий ряд змін, спрямованих на максимально можливе скорочення пільг окремим категоріям населення, а також на раціоналізацію виконання державою своїх зобов'язань з ряду загальнодержавних функцій відносно

управлінських витрат, на скорочення загальнодержавних та регіональних державних програм, на зміну підходів у податковій системі. Слід скорочувати нераціональні витрати бюджету, що сприятиме стабілізації економіки в цілому.

Стосовно врегулювання банківської кризи, то необхідно продовжити зусилля щодо залучення позик під гарантії уряду у Світовому банку для реструктуризації банківської системи і отримання контрольних пакетів ряду комерційних банків. Також є необхідним введення контролю за рухом капіталу і виплатою іноземних позик у національній валюті, що викличе досить великий опір з боку банків з іноземним капіталом. Таку, досить жорстку, ідею було висловлено на сторінках журналу «The Economist», але оскільки йдеться про стабілізацію національної економіки, це важливіше, ніж побоювання іноземних банків, які заробили до кризи в Україні найбільшу частину свого прибутку.

Слід зазначити, що в Україні у багатьох сферах спостерігається знецінення активів. При цьому логічним буде прагнення, в тому числі іноземного капіталу, взяти під контроль багато видів діяльності, пролонгувавши і закріпивши модель екзогенної орієнтації розвитку економіки України. Маємо цілком погодитися з думкою В. Берегового, що важливим напрямом державних капіталовкладень в умовах кризи є формування розгалуженої та високоякісної інфраструктури, яка створює належні умови для роботи бізнесу і забезпечення життєдіяльності населення. Інвестиції в інфраструктуру знижують витрати на ведення підприємницької діяльності і активізують економічну діяльність в країні [3, с. 27]. Але не слід забувати, що кожна країна має орієнтуватися на реалізацію власних пріоритетів соціально-економічного розвитку, які можуть зумовлювати більші або менші обсяги дефіциту бюджету.

Таким чином, можна стверджувати, що для подолання наслідків фінансової кризи, яка вразила економіку нашої країни, необхідна розробка комплексу взаємопов'язаних заходів щодо взаємодії фінансового та інших секторів економіки, а також узгодженість дій усіх органів державної влади та суб'єктів господарювання з метою їх виконання. При цьому ключова роль повинна належати розробці та реалізації державної стратегії соціально-економічного розвитку, яка містила б стимулюючі заходи щодо розвитку економіки, зважену експортно-імпорتنу енергетичну політику. Враховуючи перспективи загальної світової нестабільності, в країні повинна бути запроваджена ефективна і постійно діюча система моніторингу стабільності фінансової системи в цілому та банківського сектора зокрема.

Висновки. Підсумовуючи вищевикладене слід зазначити, що особливо гостро фінансово-економічна криза вплинула на грошово-кредитну, фіскальну та соціальну сфери. Діяльність державних органів влади щодо подолання наслідків кризи не є достатньою, своєчасною і не може привести до стабілізації та покращання ситуації в економіці. Отже, в Україні актуальним залишається завдання визначення пріоритетних термінових заходів антикризового спрямування, а також напрямів, завдань та інструментів реалізації антикризової політики України.

Література:

1. Геєць В. Формування і розвиток фінансової кризи 2008–2009 років в Україні / В. Геєць // Економіка України. – 2010. – № 4. – С. 5–15.
2. Вахненко Т. П. Фінансова криза в Україні: фактори, механізми дії, заходи подолання / Т. П. Вахненко // Фінанси України. – 2008. – № 10 – С. 3–11.
3. Береговий В. Фінансово-економічна криза в Україні та шляхи її подолання / В. Береговий // Бухгалтерія в сільському господарстві. – 2010. – № 9. – С. 25–28.
4. Чухно А. Сучасна фінансово-економічна криза: природа, шляхи і методи її подолання / А. Чухно // Економіка України. – 2010. – № 1. – С. 4–19.
5. Барановський О. І. Сутність і різновиди фінансових криз / О. І. Барановський // Фінанси України. – 2009. – № 5. – С. 3–20.
6. Згуровський М. Болісне одужання через кризу / М. Згуровський // Дзеркало тижня. – 2008. – № 47. – С. 30–38.
7. Яременко О. Тенденції посткризового розвитку фінансових інститутів / О. Яременко // Економіка України. – 2010. – № 4. – С. 88–95.
8. Столярчук Я. М. Глобальні асиметрії економічного розвитку. – К. : КНЕУ, 2009. – 365 с.

УДК 338:433

ОСНОВНІ ДИЛЕМИ УПРАВЛІННЯ В ЖИТТЄВОМУ ЦИКЛІ ОРГАНІЗАЦІЙ

Світлична А.В., к.е.н., доцент

Полтавська державна аграрна академія

Визначено місце моделювання розвитку організацій з допомогою теорії життєвих циклів в управлінському процесі. Вивчено основні дилеми управління організацією в рамках даної теорії та розглянуто можливі варіанти їх вирішення.

The place of modeling of the development of organizations with the help of the theory of life cycles in the management process are determined The basic dilemma of organization within the framework of this theory are studied and possible solutions considered.

Постановка проблеми. Зміни, що відбуваються в організації в ході її розвитку, залежать від багатьох зовнішніх факторів і мають певну закономірність. Будь-яку організацію можна порівняти з живим організмом, за-для чого моделювання її розвитку здійснюють з допомогою теорії життєвих циклів.

Концепція життєвих циклів організації в управлінській теорії виникла в 60-х роках ХХ століття. Хоча моделювання розвитку організацій з допомогою теорії життєвих циклів зумовлює спрощення модельованого об'єкта і не відображає всю його складність, проте основна цінність полягає в доступності його використання як в пізнавальних, так і в практичних цілях. Це дозволяє пояснити й певною мірою спрогнозувати зміни, що відбуваються в організації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На теренах постраданського простору є чимало робіт, присвячених теорії життєвих циклів. Проте варто зауважити, що ці роботи носять або описовий характер (І. Семенов [1]), або ж у них проводиться ретельний аналіз однієї (найчастіше – моделі І. Адізеса) чи декількох моделей (С.Р. Филонович [2], І.В. Івашковська,